

Lelkigyakorlat

Szeretek városban élni, sőt fővárosban. Ott minden megtalálható, pezseg az élet. Vidéken is szeretek lenni, ahol *csend* van és *nyugalom*. Legjobban azt szeretném, ha mindez egy helyen lenne. Sokáig azt gondoltam, hogy ez lehetetlen, csak vágyálom.

Egyszer azonban a televízióban bemutatták Olaszországba szakadt, s ott világhírnévre szert tett hazánkfia lakhelyét. Kis, kertes, kőkerítéssel körülvett ház Róma szívében. Bent *csend* és *nyugalom*. Kilépve a kapun azonban máris ott vagyunk a forgatagban, nyüzsgésben. Mintha csak csatornát váltottunk volna a tévén. Igen, ilyesmire gondoltam, tehát mégis lehetséges.

Aztán egy nehéz év után valamennyire megvalósíthattam ezt a vágyamat. Az orvosom azonnali tengerhez utazást írt fel gyógyírnak, de nekem ez a római ház ugrott be. Valami ilyen helyre kellene most mennem. Hallottam, hogy léteznek olyan kolostorok, amelyekben az egyszerű turista is megszállhat. Bár Rómában is van ilyen, én mégis Zágrábot választottam, mert beszélem az ország nyelvét, ismerem a várost.

Azon nyomban felhívtam ott élő nyelvész barátomat, hogy szerezze meg nekem néhány kolostor címét. Olyan állapotban vagyok, hogy úgy érzem, el kell vonulnom a világtól. A kelleténél hosszabb *csend* után barátom halkán megkérdezte: „Végleges az elhatározásod?” „Igen”, feleltem. Csak miután letettem a telefont döböntem rá: ő azt hiszi, hogy véglegesen kolostorba akarok vonulni. Hát, egyelőre nem. De a címeket megszerezte.

Az első fogadóképes kolostor után már nem hívtam a többit. A kolostor főnöknője azt hitte, hogy egy későbbi, szemináriumra érkező csoport tagja vagyok. Mikor azonban közöltem vele, hogy nem tartozom hozzájuk, és hogy már holnap jönnek, csak annyit mondott: „Jöjjön, várjuk!”. Nem kérdezte, hogy ki vagyok, mit akarok... Megérezte, hogy nekem most erre van szükségem.

Fogalmam sem volt, hogy hova megyek. Milyen lehet egy kolostor belülről? Ódon, vastag falak, kissé omladozó vakolat, félhomályos folyosókon nesztelenül suhanó apácák!? Mint a filmekben? Ha kapok egy tiszta kis cellát – egy ágygal, székekkel esetleg asztallal –, ahol nem szól a telefon, nincs tévé, számítógép, s ahol semmilyen módon nem lehet elérni, mert senki sem tudja, hogy hol vagyok, nekem az már elég lesz.

Kissé elcsigázva érkeztem meg másnap a városba, a pályaudvarra. Nem figyeltem sem a várost, sem az embereket, csak arra koncentráltam, hogy időben leszálljak a megadott számú megállóban, ahol az autóbusról majd megpillantok egy templomot. Többet a helyről nemigen tudtam, ezért a biztonság kedvéért megkérdeztem a mellettem álló asszonyt. Hamarosan már az egész busz azon vitatkozott, hogy hol kell leszállnom, amikor egy éles kanyar után hirtelen megpillantottam a templomot. Szinte elállt a lélegzetem.

A házak mintegy varázsütésre elfogytak. A megállóhoz közeli domb tetején meleg színekben ragyogott a templom. Talán az ilyenkor, ősszel szokatlanul erős napsütés miatt is. A domb innenső oldalán a kálvária aranyló stációi kapaszkodtak felfelé. A templom körül három-négy hasonló színekre festett épület arra utalt, hogy egymáshoz tartoznak. Közöttük ápolt növényzet, szőlő s egy-egy pad, a nem is olyan távolban pedig a Medvednica legmagasabb csúcsa, a Sljeme ágaskodott.

Már vártak, félretették számomra az ebédet. Később átvezettek a vendégházba, mely úgy nézett ki, mint ha csak a napokban adták volna át. Kis szobámban nem volt több bútor, mint azt szerettem volna, de minden új volt és ízléses. Este még egy kicsit sétáltam a kertben. Tökéletes *csend* volt, semmi hang, semmi nesz. A levegő olyan friss volt, hogy szinte égette a torkomat. Leültem egy padra, és azon gondolkodtam, hogy kerültem én egyik napról a másikra a káoszról a *nyugalom* szigetére, ahonnan, ha akarom, a kanyaron túl, bármikor bevettem magam a nyüzsgő városba. De nem akartam. Még nem.

Napokig egyedül voltam a vendégházban. Senki és semmi nem zavart. Még az apácákkal sem találkoztam. Az ebédlőben, mire lementem, már meg volt terítve. Mintha csak egy láthatatlan tündér terített volna meg. Nem győztem betelni ezzel a *csenddel* és *nyugalommal*. Eddig azt hittem, hogy ehhez legalábbis egy tibe-ti kolostorba kellene elvonulnom. Esténként kiültem kiválasztott padomra, s miközben néztem a hol ködbe burkolódzó, hol tisztán kirajzolódó hegycsúcsot, lassan előjöttek az emlékek. Párszor én is kirándultam arra aへgyre. Akik elvittek, jó barátaim, anya és leánya, már nem élnek. Közös sírban fekszenek a Mirogoj temetőben. Meg kellene őket látogatnom.

Aztán már nappal is kiültem a kertbe. Az apácák meg-megálltak a padomnál beszélgetni. Egészen fiatalok is voltak közöttük. Sokat megtudtam a rendjükről is. Esténként elkezdtem misére járni a dombon álló templomba.

Majd elérkezett a nap, amikor bemerészkedtem a városba. Csak a kedvenc helyeimre akartam végigjárni, ismerősökre nem vágytam. Először elmentem a közeli Maksimirba, abba a hatalmas, körülkerített, csodálatos parkba, melynek szépségével szinte sosem tudtam betelni. Most kihaltnak tűnt, csak néhányan

ülődögéltek az egyik tó partján. Ennél beljebb én sem merészkedtem. A mindig zsúfolt villamossal tovább mentem a Jelačić térre, a találkozások, randevúk színterére. Szokás szerint sok volt az ember, de most nem gondoltam arra: de jó lenne, ha engem is várna itt valaki. A tér fölötti piacon álmosító hangulat uralkodott. Azért a virágmézemet és levendulaolajamat, mint máskor, most is megvettem.

Gyalog mentem tovább az Ilícán, ahol ember és villamos egyenrangúan közlekedik. Egyik sem ad elsőbbséget a másiknak, ezért aztán sok a baleset. A fogaskerekűvel felmentem a Felsővárosba. Körbejártam a Márk teret, és a Szent Márk-templomot, de inkább a Strossmayer sétányon sétáltam. Néztem a fákat. Nekem ilyenkor, ősszel a legszebbek. Mindenféle színben pompáznak a levelek. A zöld, sárga, barna, s ezek minden árnyalatától át egészen a pirosig, bordóig. Még egy kicsit elülődögéltem egy padon Antun Gustav Matoš, a költő életnagyságú alumíniumszobra mellett, aztán átmentem a Kaptol dombon álló székesegyházba. Tele volt turistákkal, itt sem időztem sokáig. Lementem a Tkalčičeva utcába, ahol étterem éttermet ér, hátha feldobódom kissé. Az előttük álló asztalok körül, mint mindig, a nap bármely szakában, sokan ültek. Nem halottam azonban azt a kellemes zsongást, amit régen. Elmentem még a Zrinjevac parkba. Ide úgy el lehetett vonulni valamikor, mintha nem is a város közepén lett volna. Most nem éreztem ezt az intimitást.

Valahogy szürkének láttam az egész várost és az embereket. Öltözetükben és hangulatukban is. Hol vannak azok a csodálatos kirakatok, melyek vonzották a szemet? Azok az elegáns nők a belvárosból? Fásultan, némán préselődtek egymáshoz az emberek a járműveken. Csak egyszer hallottam, hogy egy asszony oda-szól egy férfinak, de minden indulattól mentesen: „Uram, már fél órája a lábamon áll”. És mintha hiányozott volna az utcákról egy korosztály a férfiakkól. Vajon ezek a férfiak mind ott nyugszanak a Mirogoj temető egyensírkövei alatt, mint az utolsó háború áldozatai? Azt mondják, hogy a háború következményeként húsz évvel esett vissza fejlődésében az ország. Ezt látom én, vagy csak a saját hangulatom festi szürkére a várost?

Másnap elmentem a Mirogoj temetőbe, ahol annyi nagyszerű író, költő is nyugszik. Most nem járom végig a síremlékeiket: a barátaimhoz jöttem, anyához és leányához. A sírjukat könnyedén megtaláltam a hatalmas temetőben, hiszen az anyával többször meglátogattuk, néhány éve eltávozott leányát. Így egyedül, mivel tavaly óta ő is mellette van, nehezebb volt megállni a sírnál. Végiggondoltam, mennyi mindent éltünk át együtt. Volt gondtalan nyaralásunk a tengernél, de 1995-ben együtt éltük át a Zágráb elleni támadást is. A fekete sírkövet szinte beborították a hulló falevelek. Egyenként leszededgettem őket, majd – az összes papírzsebkendőmet felhasználva – fényesre suvickoltam a sírkövet. Kicsit még elülődögéltem mellettük a leveleit hullató fa alatti kis padon.

Besötétedett mire „hazaértem”. Az apácák már aggódtak, hogy mi történhetett velem. A főnökkasszony szelíd erőszakkal leküldött az étterembe. Enni kell, még ilyen későn is. Aztán közölte velem, hogy holnaptól már élénkebb lesz itt az élet a vendégházban, mert jön egy francia csoport, valamilyen szemináriumra vagy lelkigyakorlatra. Együttal engem is meghívott, hogy vegyek részt a vendégház kápolnájában megtartandó esti misén – amit a zágrábi püspök fog celebrálni – és az azt követő ünnepi vacsorán. Zágrábi püspök? Kik lehetnek ezek?

A franciák élénkek, kedvesek voltak, este talán egy kicsit hangosak is, de ez most már nem zavart. Étkezés után vidáman daloltak. Talán kaptak egy kis misebort, de az is lehet, hogy szent énekeket énekeltek. Nem tudom, nem ismerem a francia szent énekeket.

Talán az ő hatásukra, belém is több élet költözött. Elhatároztam, hogy legalább egy ismerősomeit felhívom. Lidijával a Nemzeti Könyvtárban találkoztunk. A könyvtár hatalmas üvegpalota, az aulájában szinte elvész az ember, de Lidijával csak megtaláltuk egymást. Felmentünk a legfelső szinten lévő étterembe, ahonnan nagyszerű kilátás nyílik a városra.

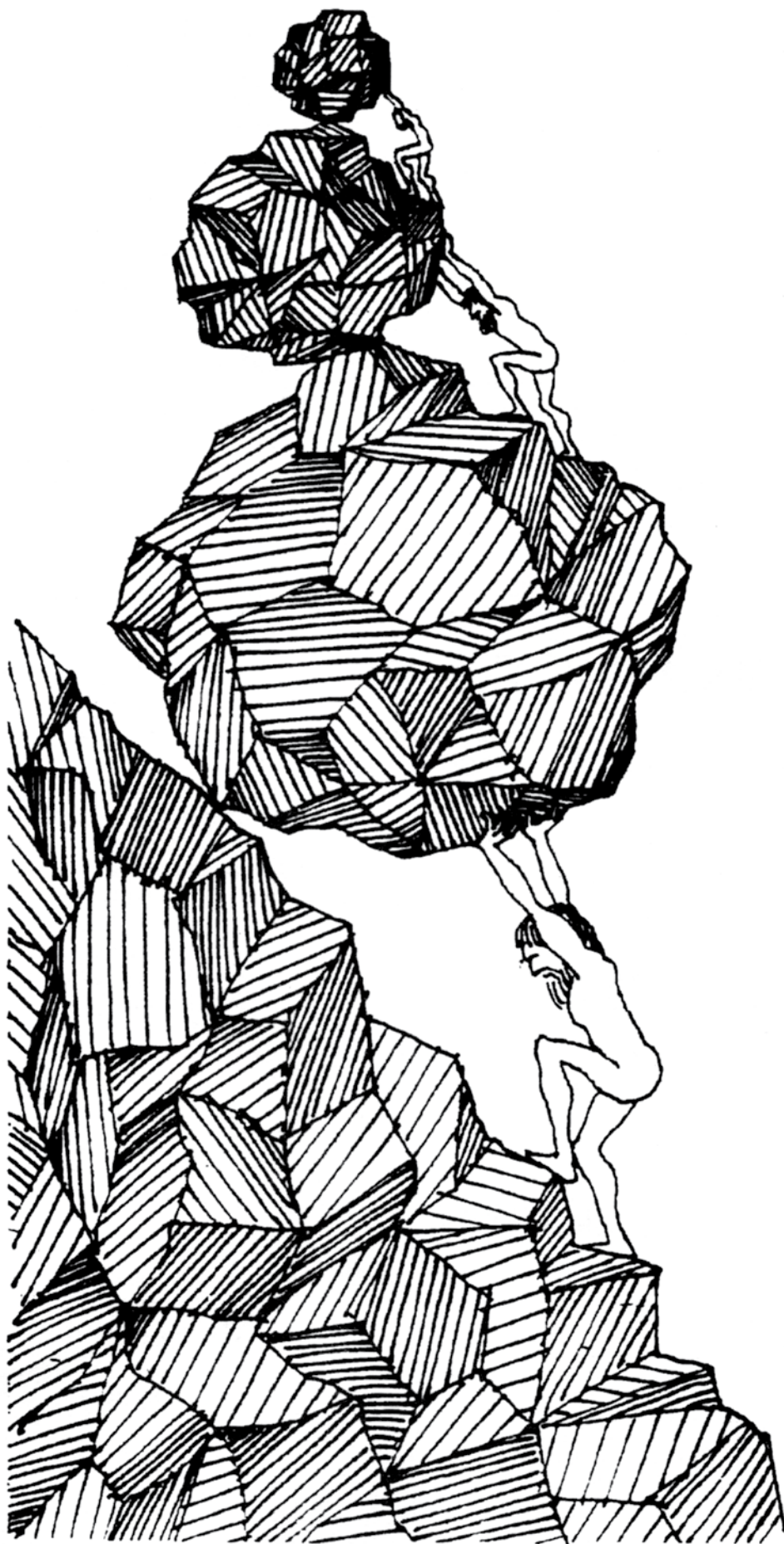
Lidija, családjával együtt, vukovári menekült. Ezt a mai napig nem tudta feldolgozni, pedig rengeteget dolgozik rajta még most is. Szinte azóta ismerem, amióta itt él. Mindjárt látta, hogy segítségre van szükségem. Ilyen őszintén, mélyen, órákon át, még sohasem beszélgettünk. Felszabadító volt. Közben meg is ebédeltünk. Zsongott az étterem a diákoktól. Eddig ezt észre sem vettem. Lenéztem a városra. Ilyen magasból nem tűnt szürkének.

Jól éreztem magam az ünnepi vacsorán is, még a püspöknek is bemutatattak.

Ideje hazautazni. Ezt közöltem a főnökkasszonnyal is. Búcsúzásként meghívott a vasárnap reggeli misére a kolostor kápolnájába. Ezt megtiszteltetésnek vettem. Kicsit mégis szorongtam, amikor másnap reggel beléptem a kápolnába. Egyedül csak én voltam civil. Szürke pulóveremben is kiríttam a fekete ruhás apácák közül. Éreztem, hogy ha nem is feltűnően, de figyelnek. Mi lesz, ha eltévesztem a szertartást? Nem vagyok olyan nagy misére járó. Inkább az üres templomokat szeretem, ahol közvetlen kapcsolatban vagyok a Mindenhatóval. Mégis szinte irigyeltem azokat, akik mély áhítattal, mit sem törődve a többiekkel, összekulcsolt kézzel hosszasan tudtak térdepelni az Úr színe előtt.

Észrevettem, hogy segítő szándékkal figyelnek. Hol innen, hol onnan nyújtják oda a nyitott imakönyvet, énekkönyvet, hogy megmutassák, hol tartunk a misében. A padban mellém ülő főnökkasszony tartózkodó figyelmességét most is, ahogyan egész itt tartózkodásom alatt mindvégig éreztem.

És akkor, amikor már mindenki felült, fejemet összekulcsolt kezeimre hajtva még sokáig térden állva maradtam. Nem is azért, hogy Istenhez fohászkodjam, hanem hogy elrejtsem a meghiúsultságot és a hála könnyeit.

Káján Tibor: Kisebbségek